

อาชีวศึกษากับการบูรณาการค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ Vocational Education and Integration of Buddhist Moral Camp

พระครูปลัดวิสุทธิ์ นริสโร (ชาวเกตุ)^๑
อุทัย สติมัน^๒

บทคัดย่อ

สถาบันอาชีวศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีเยาวชนอยู่ในวัยเสี่ยงที่สุดด้านจริยธรรม คุณธรรม มีปัญหามากที่สุด ทั้งปัญหาซู้สาว ปัญหาทะเลาะวิวาททั้งในสถาบันและต่างสถาบัน ปัญหาการใช้ยาเสพติด ผู้บริหารและครูอาจารย์ต่างตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้และพยายามแก้ปัญหาโดยตลอด มีทั้งการส่งไปฝึกวินัยในค่ายทหาร การส่งเข้าโครงการอบรมศีลธรรมในวัด โครงการนิมนต์พระมาเทศน์สอนในโรงเรียน โดยคาดหวังว่ากิจกรรมเหล่านี้จะสามารถช่วยกล่อมเกล่าจิตใจของเยาวชน ให้มีความสำนึกในหน้าที่ของตน และเป็นการลดปัญหาสังคมอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นการแก้ปัญหาโดยการบูรณาการค่ายคุณธรรมเชิงพุทธให้เหมาะกับนักเรียนอาชีวศึกษา จึงเป็นทางออกที่น่าจะแก้ปัญหาได้ดีกว่ามาตรการทางด้านกฎหมาย

คำสำคัญ : อาชีวศึกษา, บูรณาการ, ค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ.

Abstract

Vocational education institutions have young people who are in the age of risks in moral, sex, quarrel and drug. most problematic. Administrators and teachers were aware of these problems and try to solve the problems all the time. Students were sent to military base, Dhamma Camp to be trained in discipline and morality. Sometime, monks were invited to schools or colleges for preaching with hope that Dhamma may tame their behaviours and mind. Buddhist moral camp is the best option in solving these problems and it is more sustainable than solving with legal measures.

Keyword: Vocational education, Integration, Buddhist moral camp

^๑นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^๒คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

บทนำ

ค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ เป็นทางเลือกของผู้บริหารสถานศึกษาในการที่จะปลูกฝังศีลธรรมให้กับนักเรียนนักศึกษา เพราะเชื่อว่าหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาจะช่วยปรับทัศนคติในการใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมได้อย่างสงบสุข เพราะคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติเพื่อความสะอาด สว่าง สงบ หากนักเรียนนักศึกษาได้ฟังและคิดพิจารณาตามก็จะทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขอย่างแน่นอน

คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเป็นเพียงส่วนน้อยของความรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น หลักธรรมที่พระองค์ทรงนำมาแสดงล้วนเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ การจะนำหลักธรรมคำสอนของพระองค์มาใช้ นั้น พระอรหันตเจ้าจารย์ พระภิกษุจารย์ ได้นำมาขยายความคำสอนจนเป็นเนื้อความที่ส่งให้เห็นถึงวิถีปฏิบัติ เห็นหนทางที่จะเดินตามรอยบาทพระบรมศาสดาไปสู่ความพ้นทุกข์

ในบทความนี้ผู้เขียนมีความประสงค์ที่จะนำเสนอเรื่องการบูรณาการหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา การบูรณาการค่ายคุณธรรมเชิงพุทธให้เข้ากับความเป็นอาชีวศึกษา รูปแบบการจัดค่ายคุณธรรมเชิงพุทธที่สนองต่อความต้องการของนักเรียนนักศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

การบูรณาการ

คำว่า ”บูรณาการ” (Integration) หมายถึง การนำสิ่งที่แยกกันมารวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนเกิดองค์รวม (the whole) เป็นการนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน

เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integration Curriculum) คือหลักสูตรที่นำเนื้อหาของวิชาต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไป การเรียนการสอนที่ดำเนินการด้วยวิธีบูรณาการเราเรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integration Instruction) คือเน้นที่องค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของผู้สอน

การบูรณาการมีอยู่ ๒ วิธี คือ

๑. การนำความรู้มาเสริมกัน คือนำความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกันมาเสริมกันให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่นการนำจิตวิทยาตะวันตกมาเสริมกับจิตวิทยาแนวพุทธ การนำการบริหารแบบตะวันตกมาเสริมกับการบริหารวิถีพุทธ หรือการนำแนวคิดตะวันออกเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติของชีวิตมาช่วยอธิบายความเป็นจริงของสรรพสิ่ง ซึ่งทำให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. การผสมผสานให้เป็นความรู้ใหม่ คือการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องและมีความคล้ายคลึงกันมาหลอมรวมกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ ไม่ใช่แค่นำมาเสริมกัน

ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ

การจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ถ้าจะดำเนินการให้สมบูรณ์ ควรมีลักษณะโดยรวม ดังนี้

๑. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบันนี้ปริมาณของความรู้มีมากมายนับเท่าทวีคูณ ไม่ต้องรอให้ครูอาจารย์มาถ่ายทอดเฉพาะในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เป็นความรู้ที่มาจากอากาศผ่านเทคโนโลยี รวมทั้งมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ ไม่ใช่การเรียนการ

สอนด้วยวิธีการเดิม เช่นการบอกเล่า การบรรยายและการท่องจำ ซึ่งในยุคปัจจุบันไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ยุคนี้ผู้เรียนควรจะเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเองว่าในองค์ความรู้ที่หลากหลายนั้น อะไรคือสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง และตนเองจะแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้โดยวิธีการใดบ้าง ทำอย่างไรจึงจะมีความรู้ในสาขาที่ตนเองสนใจ ซึ่งแน่นอนว่ากระบวนการเรียนการสอนลักษณะนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) ไม่ใช่เน้อย

๒. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ นั่นคือการให้ความสำคัญแก่จิตพิสัย คือ เจตคติ ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพ แก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วย ไม่ใช่เน้นแต่องค์ความรู้หรือพหุพิสัยเพียงอย่างเดียว ซึ่งการทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งก่อนที่จะได้เริ่มลงมือศึกษานั้น นับว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญยิ่งสำหรับการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นทั้งแก่ผู้สอนและผู้เรียน

๓. บูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ เป็นการให้ความสำคัญกับทักษะพิสัย ในการแสวงหาความรู้

๔. บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือ การตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ว่าเมื่อได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว สิ่งทีเรียนที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

๕. บูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติและการกระทำทีเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการ

ดำเนินชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่างๆเข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือเพื่อตอบปัญหาทีผู้เรียนสนใจ จึงเป็นขั้นตอนสำคัญทีควรจะทำในขั้นตอนของการบูรณาการของหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

แนวทางการจัดการความรู้ตามแนวพุทธ

ในขณะที่สังคมไทย กำลังตื่นตัวและให้ความสำคัญกับกระแสการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ทีปรากฏอยู่โดยทั่วไป โดยผ่านแนวคิด ทฤษฎี เครื่องมือ และกระบวนการต่างๆมากมายดังกล่าวข้างต้นนั้น ในทางพระพุทธศาสนาเมื่อศึกษาเปรียบเทียบแล้วพบว่า มีหลักคำสอนทีเปรียบเทียบเหมือนพุทธพจน์ความรู้ทียิ่งใหญ่ โดยทีผ่านกระบวนการจัดการทีเป็นระบบ มีความงดงามและมหัศจรรย์แต่ความมหัศจรรย์ของพระพุทธศาสนานั้นไม่ใช่อยู่อ่านายอิทธิปาฏิหาริย์ หากอยู่อ่านายสาระของพระธรรมคำสอนของพระบรมศาสดา ผู้วางรากฐานหลักการและแนวปฏิบัติทีสมบูรณ์แบบสำหรับพระสาวกทั้งหลาย เพื่อให้ได้บรรลุธรรมเบื่องสูงจนเกิดญาณทัสนะเช่นเดียวกับพระองค์ สิ่งทีพิเศษสำหรับระเบียบ และวิธีการปฏิบัติเหล่านี้คือ พุทธธรรมซึ่งป็นสิ่งทีมีอยู่แล้วและป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ผู้ศึกษาสามารถรู้ได้เองด้วยปัญญาของตน อันป็นผลทีเกิดจากการฝึกฝนอบรมตนเอง โดยไม่มีใครทีจะเรียนรู้หรือทำแทนกันได้ สาระคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงอยู่อ่านายที่องค์แห่งความรู้ ซึ่งผู้ปฏิบัติเมื่อรู้ด้วยตนเองแล้วย่อมสามารถนำไปสั่งสอนอบรมผู้อื่นต่อได้ มากกว่าทีจะป็นพลังศักดิ์สิทธิ์ทีได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้พิเศษจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง หรือป็นพิธีการน้อมใจให้เชื่อหรือยอมรับในอำนาจเหนือธรรมชาติทีพันวิสัยมนุษย์สามัญจะหยั่งรู้ได้ พระธรรมคำสอนในลักษณะนี้ป็นคำ

สอนที่มุ่งการพิสูจน์ให้ผู้ปฏิบัติรู้ได้ด้วยตนเอง จนสามารถทำให้เป็นสัจธรรมที่แท้จริงของตนได้ ความงามและความอัศจรรย์ของพระพุทธศาสนาทั้งหมด เหล่านี้เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาของชาวโลกได้ เพราะสื่อเดียวเท่านั้นที่พุทธบริษัทได้รับตกทอดกันมา นับแต่การจากไปของพระบรมศาสดา นั่นคือ พระไตรปิฎก คัมภีร์อันสูงสุดที่ชาวพุทธยุคทุกสมัย ยอมรับว่าเป็นหลักฐานอ้างอิงชิ้นที่สำคัญที่สุด ที่จะพิสูจน์ความมีอยู่จริงของพระพุทธเจ้าและหนทางสู่อมตธรรมที่พระองค์ได้ทรงวางแบบแผนไว้ (ชวาล ศิริวัฒน์, ผศ.ดร., ๒๕๕๓)

ปัจจัยพื้นฐานของการทำค่ายคุณธรรม

ปัญหาชั้นมูลฐาน ๒ ประการในการวางแผนจัดค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ ปัญหาแรกคือจะใช้หลักธรรมอะไรในการสอนในแต่ละค่าย ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาของแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกัน และปัญหาที่สองคือ เมื่อได้หลักธรรมแล้วจะสอนอย่างไร คำตอบของสองปัญหานี้เกี่ยวกับลำดับความสำคัญต่าง ๆ ในสังคมเป็นอย่างมาก ทั้งเรื่องที่จะสอนและกิจกรรมที่ใช้ในการสอน

หลายปีที่ผ่านมาค่ายอบรมคุณธรรมเชิงพุทธของอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาได้ยึดมูลฐาน และหลักการทางด้านความกตัญญู ความสามัคคี ในการวางแผนการจัดค่ายอบรมคุณธรรมอาชีวศึกษา เช่น ความเหนียวแน่นของบิดามารดาที่ส่งเสริมบุตรธิดาได้มีการศึกษา หรือถ่ายทอดเป็นคำพูดเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติว่า “ทุกคนก็มีความรักในชีวิตของตน การทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบันล้วนทำให้เกิดความสูญเสียทั้งสิ้น” เป็นต้น

บทเรียนจากการใช้วิธีการ และความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตในวัยเรียนของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ได้ถูกนำมาใช้ในการสอน

ในค่ายอบรมคุณธรรม ซึ่งมันเป็นสิ่งที่จริงที่จะเชื่อว่า หลักการเหล่านี้จะเป็นที่พอใจของนักเรียนนักศึกษาเพียงบางกลุ่ม เพราะกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับหลักความกตัญญูและความสามัคคีต้องใช้ความรู้ ความคิด และความเข้าใจที่เป็นนามธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การนำความรู้ ความคิด และความเข้าใจสู่การปฏิบัติ” ในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูบาอาจารย์และนักเรียนนักศึกษา

จุดมุ่งหมายสำคัญของค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ คือ ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมมีชีวิตที่ดี (Good Life) และสามารถสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมเชิงพุทธได้ตลอดชีพ เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะสังคมที่มีความขัดแย้งสูง อยู่กันด้วยความหวาดระแวง นักเรียนนักศึกษาออกจากบ้านต้องแต่งกายอำพรางเพื่อป้องกันการถูกทำร้ายจากนักเรียนนักศึกษาต่างสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีวศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญของการสร้างปัญหาให้สังคม การที่จะทำให้ประสบผลตามเจตนาของค่ายอบรมนี้ พระวิทยากรและทีมงานที่เลี้ยงพยายามพัฒนาค่ายอบรมคุณธรรมเชิงพุทธของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวทางการแก้ปัญหาอื่นๆ และความเชื่ออื่นๆ เช่น เรื่องนักศึกษาอาชีวศึกษาเป็นพวกก้าวร้าวรุนแรง ถ้าสถาบันไหนมีปัญหา นักเรียนตักกันสถาบันนั้นไม่มีคุณภาพด้านวิชาการ การใช้วิธีการทางด้านกฎหมายมาข่มขู่นักเรียนนักศึกษา เพื่อป้องกันปัญหาทะเลาะวิวาท

ในความพยายามที่จะให้หลักสูตรการเรียนการสอนและกระบวนการต่างๆ ในสถาบันอาชีวศึกษาต่างๆ สามารถฝึกคนออกมาให้มีความสามารถตามที่สังคมต้องการ และให้มีมาตรฐานเป็นที่ตรวจสอบได้ และเป็นยอมรับ

โดยทั่วไป มีความรู้คุณธรรม สิ่งต่างๆ เหล่านี้สัมพันธ์กับบทบาทในชีวิตของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการมีงานทำมากขึ้น รวมทั้งสร้างทักษะเชิงช่าง และทักษะทางสังคมสำหรับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิด เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาและเป็นพลเมืองของชาติ

สถาบันอาชีวศึกษาเหล่านั้น ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นสถานการสอนอย่างเดียว ยังเป็นที่รวมของคน ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นทางธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคม ต้องมีการทำงานและแบ่งงานกันทำ อาจเป็นผลที่ทำให้เกิดความต้องการเรียนวิชาชีพ และประกอบอาชีพมากขึ้น การทำงานและมีการทำจะเป็นส่วนประกอบทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ เพราะการทำงานเป็นปัจจัยขั้นมูลฐานของสังคม ที่จะได้รับค่าจ้างตามความสามารถและผลผลิต ทั้งที่เป็นสินค้า และบริการจากแรงงานเหล่านี้ เมื่อมีคุณภาพสูงจะทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นด้วย การการจะเป็นคนดีมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับจะต้องผ่านการอบรมหล่อหลอมด้านคุณธรรมมาแล้วพอสมควร เป็นการฝึกฝนตนเองให้มีจิตสำนึกแห่งความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

จุดมุ่งหมายของค่ายคุณธรรมเชิงพุทธ เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษาแต่ละคนในโรงเรียนได้พัฒนาตนเองด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่เตรียมไว้อย่างดีโดยมุ่งหวังให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาคุณธรรมในตนเอง อันจะนำผลมาสู่สังคมส่วนรวมด้วย จากหลักพุทธธรรมดังกล่าว การศึกษาธรรมะทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน ต้องพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสนใจ ความคิด นิสย และพลังความดี เพื่อให้แต่ละคนได้ค้นพบสิ่งที่แต่ละคนต้องการ และจะส่งผลถึงสังคมที่มีความผาสุกในที่สุด

การบูรณาการการอาชีวศึกษา

การยอมรับเอาความคิดด้านการศึกษาที่หมายถึง ความเจริญงอกงาม และก้าวหน้า ทำให้ผู้สอนมีความหวังว่าจะทำให้การเรียนการสอนได้พัฒนา และเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย และตรงกับความต้องการของผู้เรียนเสมอ มิใช่ติดอยู่กับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาการตลอดจนวิธีการสอนแบบเดิมซ้ำกันหลายๆ ปี การเกิดขึ้นของปรัชญา Pragmatism ทำให้อเมริกาเปลี่ยนแปลงแนวคิด และภายในระยะเวลาไม่ถึง ๑๐๐ ปี อเมริกาพัฒนาตนเอง และเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว กระบวนการของการศึกษาเริ่มพัฒนาเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นระบบที่มีขั้นตอนตรวจสอบได้มากกว่ามาตรฐานตามความรู้สึก ซึ่งบางครั้งไม่เคยได้ถึงมาตรฐานนั้นเลย การสอบ V-NET (Vocational National Educational Test) ของผู้เรียนอาชีวศึกษาเป็นผลจากการพยายาม ทำให้สมรรถนะของผู้เรียนอาชีวศึกษามีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

John Dewey ได้เสนอสาระสำคัญทางด้านอาชีวศึกษาไว้มากในอดีต การศึกษาทำให้คนหัวสูง และรังเกียจการทำงาน ในสภาพจริงของสังคมอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาที่ทำให้เกิดความต่อเนื่องของภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเข้าด้วยกันในปรัชญา และความคิดทางการศึกษาที่ว่า “เรียนโดยการกระทำ” (Learning by Doing) ได้รับการยอมรับและตระหนักว่า การจะเป็นผู้รู้และเรียนรู้ต้องมีการทำจริง ปฏิบัติจริง นอกจากนั้น ยังส่งผลถึงแนวทางการสอนและการประเมินผล โดยยึดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และวัดผลตามพฤติกรรมที่ปรากฏ ความเชื่อเรื่อง Learning by Doing ทำให้ลดช่องว่างของศิลปะบริสุทธิ์กับศิลปะอุตสาหกรรม หรืออุตสาหกรรมศิลป์ได้อย่างมาก

นักอาชีวศึกษาบางกลุ่มถือว่าวิชาพื้นฐานทั่วไป หรือวิชาสามัญ (General

Education) ที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นวิชาพวก Liberal Education และพิจารณาให้กลุ่มวิชานี้เป็นการศึกษาของคนชั้นสูง ทำให้เกิดแยกชนชั้นกันขึ้น ซึ่งหลักการนี้ขัดกับความคิดประชาธิปไตย ซึ่งยึดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของบุคคล รวมทั้งเคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วยการแก้ไขได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนประยุกต์รายวิชาเหล่านั้น ให้สามารถนำไปใช้กับวิชาชีพหรือวิชาช่างได้อย่างเหมาะสม เช่น คณิตศาสตร์ ก็จะเปลี่ยนเป็นคณิตศาสตร์ช่าง ภาษาอังกฤษ ก็เปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษสำหรับช่าง เป็นต้น

อาชีวศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องการให้รูปแบบของการศึกษาเป็นแนวทางการเรียนเพื่อการทำงานถ่วงดุลกับการศึกษาสายสามัญ ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาให้เกิดการแบ่งชนชั้น ความเคลือบแคลงใจข้อนี้ของนักอาชีวศึกษายังคงมีอยู่ และขยายตัวจากความเคลือบแคลงไปสู่ความไม่พอใจ และอาจกลายเป็นฝ่ายตรงข้ามกับนักการศึกษาสายสามัญไปเลย ในสหรัฐอเมริกาเคยมีแนวความคิดในการแยกอาชีวศึกษากับสามัญศึกษาให้เด็ดขาด แต่ก็ถูกต่อต้านเนื่องจากจะก่อให้เกิดอาชีพที่แบ่งแยกชนชั้นขึ้นและการแบ่งแยกนี้ในสหรัฐอเมริกาได้รับประสบการณ์ที่เจ็บปวดเมื่อครั้งแบ่งแยกโรงเรียนระหว่างเชื้อชาติหรือสีผิวมาแล้ว ซึ่งบทเรียนแห่งความเจ็บปวดครั้งนั้นอเมริกาไม่ต้องการให้เกิดซ้ำขึ้นอีกในระบบของการศึกษาด้วยการแยกการศึกษาสายสามัญกับสายอาชีพ เพราะจากเหตุผลข้างต้น จะทำให้อาชีพที่ทำหลังจากจบการศึกษาจะกลายเป็นเครื่องแบ่งแยกบุคคลอีกทั้งๆ ที่การเลือกอาชีพเป็นเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลไม่ควรเกี่ยวข้องกับการแยกกันในระบบของการศึกษาแต่อย่างใด

Advisory Council on Vocational Education ของสหรัฐอเมริกาจึงได้ประกาศเมื่อ

ปี ค.ศ.๑๙๖๗ ว่า อาชีวศึกษาไม่ใช่การศึกษาที่แบ่งแยกออกมาต่างหากจากระบบการศึกษาทั่วไป แต่เป็นจุดประสงค์หนึ่งของพื้นฐานของการศึกษาทั่วไปหรือการศึกษาสายสามัญในการให้การศึกษาแก่ประชาชน

หลักการและกิจกรรมหลักที่ใช้ในการฝึกอบรม

การจัดค่ายคุณธรรมเชิงพุทธของแต่ละองค์กรพุทธมีการจัดหลักสูตรในการอบรมที่แตกต่างกันไปในรายละเอียด แต่โดยหลักๆ มีการแบ่งการอบรมเป็น ๓ ภาคด้วยกันคือ

๑. ภาควิชาการ เป็นการให้ความรู้ธรรมะพื้นฐาน เรื่องพระรัตนตรัย ความกตัญญู กตเวที ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความมีระเบียบวินัย อบายมุข อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ ศีล สติสัมปชัญญะ กฎแห่งกรรม ทักษะชีวิต และหัวข้อธรรมะอื่นๆ ที่เหมาะสมตามภาวะของผู้เข้ารับการอบรม

๒. ภาคปฏิบัติ เป็นการฝึกมารยาทตามวัฒนธรรมไทย เช่น การกราบการไหว้ การทำความเคารพ การลูกนั่ง การยืน การเดิน การรับประทานอาหาร การทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิภาวนา เติบจงกรม แผ่เมตตา

๓. ภาคพิธีการพิธีกรรม เป็นส่วนของกิจกรรมที่อยู่ในแต่ละช่วงของการเข้าค่าย ได้แก่

- พิธีเปิด – ปิด
- พิธีมอบตัวเป็นศิษย์
- กิจกรรมแนะนำพระวิทยากร / วิทยากร
- กิจกรรมกติกาสัญญาใจ
- กิจกรรมการรับประทานอาหาร
- กิจกรรมการทำความสะอาด
ภาษาที่ใช้ในการ
รับประทานอาหาร
- กิจกรรมการออกกำลังกาย

- กิจกรรมอบรมตามฐานหรือ
สถานีการเรียนรู้ (Walk
Rally)
- กิจกรรมการทำวัตรสวดมนต์
เช้า-เย็น
- กิจกรรมปฏิบัติกัมมัฏฐาน เดิน
จงกรม นั่งสมาธิ
- พิธีจุดเทียนปัญญา
- กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ /
แสดงละครธรรม
- กิจกรรมทักษะชีวิต
- พิธีอธิษฐานจิตเพื่อรำลึก
พระคุณพ่อแม่ครูอาจารย์
- กิจกรรมตอบปัญหา
- เขียนเรียงความ – อ่านสุนทร
พจน์
- กิจกรรม ทอดผ้าป่ากิเลส ตัก
บาตรละชั่วทำดี
- พิธีขอขมาอาลาอาลัย
- การบรรยายพิเศษ เอดส์และยา
เสพติด ปัญหาวัยรุ่น
- การบรรยายพิเศษ ประวัติวัด
โบราณสถาน
- กิจกรรมทัศนศึกษาตามสถานที่
สำคัญภายในวัด
- การบรรยายพิเศษประวัติ
พระพุทธเจ้าและพุทธ
สาวก

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดหลักสูตรอบรม
คุณธรรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน นักศึกษา
ทุกระดับชั้น นอกจากนั้น ยังเหมาะกับกลุ่มพิเศษ
ที่ต้องการข้อเสนอแนะเป็นพิเศษ เหมาะกับ
เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนา
องค์กรให้เป็นองค์กรที่พึงประสงค์ในสังคมไทย
และสังคมโลก เนื้อหาในแต่ละหลักสูตรมุ่งเน้นให้
ผู้อบรมได้เรียนรู้้อย่างเหมาะสมกับตนเอง และ
สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีการ
สอดแทรกธรรมะในรูปแบบกิจกรรมที่ผสมทั้ง
ศาสตร์และศิลป์มีทั้งความสนุก ความเพลิดเพลิน
แต่อิงแอบกับหลักธรรมะ

ฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นโดยมุ่งหวังเพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมให้เป็นคนดีมี
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำหลักธรรมไปใช้
ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับ
อาชีวศึกษา หลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนในระดับ
อาชีวศึกษา ได้เรียนรู้ธรรมให้เหมาะสมกับวัย
และสถานภาพของตน และสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีการ
สอดแทรกคุณธรรม ในรูปแบบธรรมบรรยาย
ธรรมนันทนาการ และกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าอบรมได้
แสดงออกตามศักยภาพของตนอย่างเต็ม
ความสามารถ โดยนำเสนอในรูปแบบสื่อ
มัลติมีเดียเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านกาย
ศีล จิต และปัญญา

หลักสูตรการฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรม

ฝ่ายบริการฝึกอบรม มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมโนรมย์

หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
๑	อาชีวะลูกพระวิษณุ (ปฐมนิเทศ)	เรียนรู้ เข้าใจ สามัคคี
๒	อาชีวะวัยใส ใจสะอาด	ใช้ธรรมะแก้ปัญหาให้ถูกต้องเหมาะสมกับช่วงวัย
๓	คนพันธุ์อาร์พัฒนาได้	รู้จักเลือก รู้จักธรรม นำไปพัฒนา
๔	ปฏินุญารวมใจ (ปัจฉิมนิเทศ)	อยู่กับให้เขารัก จากไปก็ให้เขาคิดถึง

หลักสูตรค่ายคุณธรรม

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
๑	ทักษะชีวิต	เข้าใจพระพุทธศาสนา นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิต
๒	ธรรมทายาท	นำหลักธรรมไปใช้ให้เหมาะสมกับวัย
๓	คนพันธุ์อาร์สร้างโลกด้วยจิตอาสา	นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาตนให้เป็นคนที่มีจิตอาสา
๔	ปฏิบัติธรรม	ฝึกจิต เจริญปัญญา พัฒนาชีวิต
๕	ผู้นำพันธุ์อาร์	ฝึกการเป็นผู้นำ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ

ท่ามกลางสังคมที่หลากหลายมากมายด้วยความ คิด มากมายด้วยความ ต้องการและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เด็กและเยาวชนก็มีความแตกต่างทางด้านความสามารถ ทักษะ โอกาส สติปัญญา หลักสูตรการฝึกอบรมคุณธรรมสำหรับกลุ่มพิเศษนี้ มุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชน ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑) เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง

๒) เด็กและเยาวชนที่เก่ง ฉลาด แต่ขาด

หลักธรรมประกอบจิต

๓) เด็กและเยาวชนที่พิการทางตา หู และสมาธิสั้น

หลักสูตรนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนทั้งสามกลุ่ม ได้มีโอกาสเรียนรู้ หลักธรรมคำสอน ตามสมควรแก่สติปัญญา ความสามารถและทักษะ คือผู้มีกลุ่มเสี่ยงก็ให้เห็นคุณค่าของตัวเอง คนเก่ง ฉลาดแต่ขาดหลักธรรมประกอบใจก็ให้รู้คุณค่าของโลกและชีวิตตาม

ความเป็นจริง คนที่พิการทางหู ตา ก็ให้มีพลังใจในการใช้ชีวิตให้มีค่า โดยมีหลักสูตรที่เหมาะสมแก่บุคคล สติปัญญา และความสามารถ

บทสรุป

สถาบันอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งสร้างแรงงานเพื่อป้อนตลาดแรงงาน อาชีวศึกษาจึงควรมีความฉับไวในการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การใช้เทคโนโลยี โดยการบูรณาการพระพุทธศาสนาเข้าไปในจิตใจของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ให้มีคุณธรรมในจิตใจ ความคิด ความเชื่อในเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จะช่วยระงับยับยั้งไม่ให้เกิดความหลงผิด ค่ายคุณธรรมที่มีการจัดการอย่างเหมาะสมกับวัยและการศึกษาเฉพาะด้านจะเอื้ออำนวยประโยชน์อย่างมหาศาลที่จะเป็นเข็มทิศนำทางผู้ผ่านค่ายคุณธรรมเชิงพุทธไปแล้วจะดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต.

เอกสารอ้างอิง

ผศ.ดร.วาล ศิริวัฒน์. (๒๕๕๓). การปลูกฝังทางวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศรชัย วั่งคำ. (๒๕๕๓). การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม”ค่ายพุทธบุตร-พุทธธรรม”. สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

หนังสือพิมพ์คมชัดลึก <http://www.komchadluek.net/detail/20140603/185806.html>

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=32952&Key=hotnews>

สืบค้นเมื่อ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗